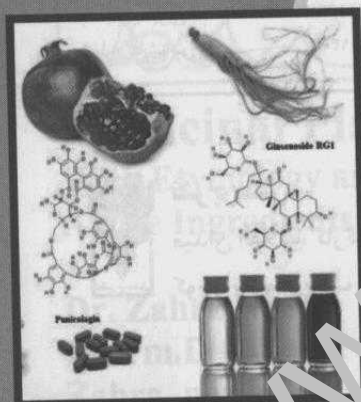

درمان شناسی

گیاهان دارویی

با نگاهی به وجه تسمیه گیاهان
و ساختار شیمیایی ترکیبات مؤثره

مورد استفاده دانشجویان و محققان در
رشته‌های داروسازی، شیمی گیاهی (فیتوشیمی)،
پزشکی، طب سنتی، گیاهان دارویی

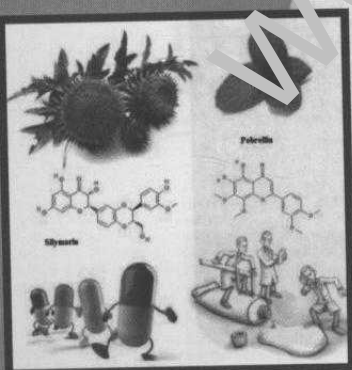
تألیف:

دکتر زهرا نظری تلوکی

دکترای حرفه‌ای داروسازی، مدرس دانشگاه

دکتر زهره عصام رودسری

داروساز، دستیار تخصصی شیمی دارویی، مدرس دانشگاه

انتشارات پرش

سرشناسه	: نظری تلوکی، زهرا، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: درمان شناسی گیاهان دارویی : با نگاهی به وجه تسمیه گیاهان و ساختار شیمیایی ترکیبات مؤثره.../تألیف زهرا نظری تلوکی، زهره عصام رودسری.
مشخصات نشر	: تهران: نشر پرستش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۴۷۲ ص.
شابک	: 978-600-8962-03-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: گیاهان دارویی
موضوع	: Medicinal plants
موضوع	: گیاه درمانی
نوع	: Herbs -- Therapeutic use
شماره افزوده	: عصام رودسری، زهره، ۱۳۶۳ -
ه. بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ن ۱۶۴/۴۶۵ RS
رده بندی دیسی	: ۶۱۵/۳۲۱
شماره ک. شناسی	: ۵۰۱۴۰۴۷

نشر پرستش
میدان انقلاب، کارک جنوبی، بین خیابان روانمهر و لبافی نژاد،
کوچه سرود، پلاک ۱۰۰

تلفن: ۶۶۴۶۹۶۰۳ - ۶۶۴۱۸۰۴۵

درمان شناسی گیاهان دارویی

✎ مؤلفین: دکتر زهرا نظری تلوکی، دکتر زهره عصام رودسری

✎ صفحه آرای: فاطمه هاشمی

✎ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

✎ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

✎ چاپ و صحافی: فرشیده/روشنک

✎ ناشر: پرستش

✎ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۶۲-۰۳-۸

✎ قیمت: ۳۷,۰۰۰ تومان

حق چاپ برای نشر محفوظ است.

الهی!

نه شناخت تو را توان، نه ثنای تو را زیان!

نه دریای جلال و کبریایی تو را کران

پس تو را مدح و ثنای چون توان؟

تو را که داند؟ که تو را تو دانی تو،

تو را نداند کس، تو را تو دانی بس.

استفاده از گیاهان به عنوان دارو در آن، همزمان با پیدایش انسان‌ها آغاز شد! در حال حاضر نیز گیاهان دارویی با توجه به قابلیت‌های بی‌پایانی که در پیشگیری و درمان بیماری‌ها دارند، بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته‌اند؛ کتب حاوی اثرات درمانی گیاهان دارویی را تا حد توان از منظر طب سنتی و نیز گیاه درمانی مدرن بررسی کرده و سعی کرده تا حتی الامکان این اثرات را با ترکیبات مؤثره کشف شده و ساختار شیمیایی آنها مطابق دهد.

در باب وجه تمایز این کتاب از سایر کتب گیاهان دارویی بویژه منابع فارسی، گفتنی است که در این کتاب بصورت مدون در باب هر یک از گیاهان مندرج به وجه تسمیه و ریشه‌یابی علل نامگذاری آن پرداخته شده که این سری مطالب بطور قطع هم برای داران داروساز و متخصصین رشته‌های گیاهان دارویی و گیاه شناسی می‌تواند جالب باشد و هم برای دانشجویان و همی علاقمندان به آشنایی با گیاهان دارویی. در این کتاب همچنین در خصوص هر گیاه، به تحقیقات برون تنی، درون تنی و نیز بالینی که طی چندین سال اخیر متعاقب کشف آن در زمانه جدید از ترکیبات مؤثره گیاهان انجام گرفته هم پرداخته شده است که ذکر نتایج این تحقیقات نوین می‌تواند الهام بخش ایده‌های نو جهت انجام مطالعات گیاهی گسترده‌تر باشد.

در این کتاب ساختارهای شیمیایی مهمترین ترکیبات مؤثره گیاهان مندرج نیز ارائه شده است؛ البته جای توضیح دارد که برای جلوگیری از تکرار مکررات از درج تمامی ساختارهای شیمیایی کلیه ترکیبات موجود در یک گیاه خودداری شده است چراکه بسیاری از ترکیبات بصورت مشترک در چندین گیاه وجود دارند که اگر در تک نگار یک گیاه نیامده در تک نگار گیاه دیگری بطور قطع ارائه شده است؛ مضاف بر اینکه خصوصیات فارماکوکینتیک ترکیبات مؤثره گیاهان نیز بعضاً بطور مختصر در این کتاب آورده شده است و علت این اختصار هم عدم بررسی دقیق اغلب

گیاهان از این منظر بوده که البته در گیاهانی هم که مورد مطالعات فارماکوکینتیکی قرار گرفته‌اند این بررسی‌ها منحصرأ روی ترکیبات اصلی مسئول اثرات فارماکولوژیک آن‌ها صورت گرفته است که خود تحت تاثیر عوامل مختلفی من جمله شیوه تجویز می‌تواند بسیار متغیر باشد.

در پایان شایسته است یادی کنم از همه‌ی اساتید بزرگوارم در دانشکده داروسازی کرمان، و امیدوارم مطالعه‌ی این کتاب برای همه‌ی شما خوانندگان عزیز مفید باشد و جهت تکمیل هرچه بیشتر این اثر، نویسندگان را نیز از دریافت نظرات و پیشنهادات خود بهره‌مند سازید انشالله.

با آرزوی سعادت و بهروزی

دکتر زهرا نظری تلوکی

دی ماه ۱۳۹۶

www.ketab.ir

فهرست مطالب

- ۱..... آقطی یا پلم (Elder berry) با نام علمی *Sambucus ebulus*
- ۷..... آناناس (Pineapple) با نام علمی *Ananas comosus*
- ۱۳..... آووکادو (Avocado) با نام علمی *Persea americana*
- ۱۶..... آویشن یا صعتر یا آفریه (Thyme) با نام علمی *Thymus vulgaris*
- ۲۱..... اسطوخودوس (Lavender) یا شاه اسبرم روسی با نام علمی *Lavandula spp.*
- ۲۶..... اکلیل الملك یا سخنگ (Kings clover / Melilot) با نام علمی *Melilotus officinalis*
- ۳۹..... اکلیل کوهی یا رزماری (Rosemary) با نام علمی *Rosemarinus officinalis*
- ۳۴..... اکیناسه یا سرخارگل (Echinacea) با نام علمی *Echinacea spp.*
- ۳۹..... انار (Pomegranate) یا Punice apple با نام علمی *Punica granatum*
- ۴۴..... انجدان رومی یا گل شوری (Covage) با نام علمی *Levisticum officinale*
- ۴۷..... انجیر (Fig) با نام علمی *Ficus carica*
- ۵۰..... انگور (Grape یا Buckthorn) با نام علمی *Vitis vinifera*
- ۵۵..... انگور خرس (Bearberry) یا Uva-ursi با نام علمی *Uva-ursi Arctostaphylos*
- ۶۰..... انیسون یا بادیان رومی یا بادیان معطر (Aniseed یا Anise) با نام علمی *Pimpinella anisum*
- ۶۴..... اوکالپتوس (Eucalyptus) با نام علمی *Eucalyptus globulus*
- ۶۸..... بابونه آلمانی (German chamomile) با نام علمی *Matricaria chamomilla*
- ۷۴..... بابونه گاوی یا تاناستوم یا مخلصه (Fever few) با نام علمی *Tanacetum parthenium*
- ۷۹..... بادام (Almond) با نام علمی *Prunus amygdalus*
- ۸۴..... بادرنجبویه یا وارنگ بو یا ترنجان یا فرنجمشک (Lemon Balm) با نام علمی *Mentha officinalis*
- ۸۸..... بارهنگ یا بارتنگ (Plantain) با نام علمی *Plantago spp.*
- ۹۲..... بنفشه معطر (Sweet violet) با نام علمی *Viola odorata*
- ۹۵..... بومادران (Yarrow) با نام علمی *Achillea millefolium*
- ۱۰۰..... بید (Willow) با نام علمی *Salix alba*
- ۱۰۴..... پرتقال (Orange) با نام علمی *Citrus sinensis*
- ۱۰۷..... سیلیوم (Fleawort) یا اسفرزه با نام علمی *Plantago psyllium*
- ۱۰۹..... پنج انگشت (Chast berry) با نام علمی *Vitex agnus-castus*
- ۱۱۴..... پنجه شیطان (Devil's claw) با نام علمی *Harpagophytum procumbens*
- ۱۱۸..... یونه (squaw mint) با نام علمی *Mentha pulegium*

- تانسی (Tansy) یا کاسنی ببری با نام علمی *Tanacetum vulgare* ۱۲۰
- توت (White mulberry) با نام علمی *Morus alba* ۱۲۳
- توت فرنگی (Strawberry) با نام علمی *Fragaria vesca* ۱۲۵
- جوی دوسر (Oats) یا یولاف با نام علمی *Avena sativa* ۱۲۸
- جین سنگ (Ginseng) با نام علمی *Panax ginseng* ۱۳۱
- جینگو (Ginkgo) با نام علمی *Ginkgo biloba* ۱۳۶
- چای (Tea) با نام علمی *Camellia sinensis* ۱۴۱
- حنا (Henna) با نام علمی *Lawsonia inermis* ۱۴۶
- خار خسک یا پیکل (Small caltrops) با نام علمی *Tribulus terrestris* ۱۴۹
- خار مریم یا خار خلیص (milk thistle یا marian thistle) با نام علمی *Silybum marianum* ۱۵۳
- خربزه دریایی (Papaya) با نام علمی *Carica papaya* ۱۵۸
- دارچین (Cinnamon) با نام علمی *Cinnamomum zeylanicum* ۱۶۱
- دم اسب (Hors tail) با نام علمی *Equisetum arvense* ۱۶۶
- ذرت (Corn silk) با نام علمی *Zea mays* ۱۶۹
- رازک (Hops) با نام علمی *Humulus lupulus* ۱۷۳
- رازیانه یا نانخواه (Fennel) با نام علمی *Foeniculum vulgare* ۱۷۷
- روبارب یا ریوند یا ریواس (Phubarb) با نام علمی *Rheum palmatum* ۱۸۱
- ریحان یا صعتر هندی (Basil) با نام علمی *Ocimum basilicum* ۱۸۵
- زردچوبه (Turmeric) با نام علمی *Curcuma longa* ۱۸۹
- زرشک یا امبرباریس یا زارج (Barberry) با نام علمی *Berberis vulgaris* ۱۹۴
- زعفران (Saffron) با نام علمی *Crocus sativus* ۱۹۹
- زنجبیل (Ginger) با نام علمی *Zingiber officinalis* ۲۰۳
- زوفا (Hyssop) با نام علمی *Hyssopus officinalis* ۲۰۹
- زیتون (Olive) با نام علمی *Olea europaea* ۲۱۲
- زیره سیاه (Caraway) با نام علمی *Carum carvi* ۲۱۵
- زیره سبز (Cumin) با نام علمی *Cuminum cyminum* ۲۱۸
- سداب یا سیاب (Ruc) با نام علمی *Ruta graveolens* ۲۲۱
- سنا (Senna) با نام علمی *Senna alexandrina* ۲۲۴
- سنبل الطیب یا علف گربه (Valerian) با نام علمی *Valeriana officinalis* ۲۲۸
- سویا (Soybean) با نام علمی *Glycine max* ۲۳۳
- سیاه دانه یا شونیز (Black-cumin یا Black-caraway) با نام علمی *Nigella sativa* ۲۳۸
- سیر (Garlic) با نام علمی *Allium sativum* ۲۴۲
- شاه بلوط هندی (Horse chestnut) با نام علمی *Aesculus hippocastanum* ۲۴۸

- ۲۵۲..... *Verbena officinalis* (Vervain) با نام علمی شاه پسند طبی
- ۲۵۵..... *Fumaria officinalis* (Fumitory) با نام علمی شاهتره
- ۲۵۸..... *nigra Morus* (blackmulberry یا blackberry) با نام علمی شاه توت
- ۲۶۱..... *Pelargonium roseum* (geranium) با نام علمی شمعدانی عطری
- ۲۶۳..... *Trigonella foenum-graecum* (Fenugreek) با نام علمی سنبليله
- ۲۶۷..... *Anethum graveolens* (Dill) با نام علمی شويد
- ۲۷۱..... *Cotoneaster discolor* (purgative manna) با نام علمی شیرخشت
- ۲۷۳..... *Glycyrrhiza glabra* (Liquorice) با نام علمی شیرین بیان یا سوس
- ۲۸۱..... *Aloe vera* (Aloe) با نام علمی صبرزد یا آلوئه ور
- ۲۸۷..... *Zizyphus jujuba* (jujube) با نام علمی عناب یا اون نافر
- ۲۹۰..... *Piper nigrum* (pepper) با نام علمی فلفل سیاه
- ۲۹۳..... *Capsicum spp.* (Red pepper یا Capsicum pepper یا Cayenne) با نام علمی فلفل قرمز
- ۲۹۸..... *Vaccinium myrtillus* (bilberry) با نام علمی قره قاط یا سیاه گیله
- ۳۰۳..... *Vaccinium macrocarpon* (Cranberry) با نام علمی قره قاط قرمز
- ۳۰۶..... *Cichorium* (Chicory) با نام علمی کاسنی
- ۳۰۹..... *Linum usitatissimum* (Flax یا linseed) با نام علمی کتان یا بزرک
- ۳۱۲..... *Cucurbita pepo* (Pumpkin) با نام علمی کدو
- ۳۱۵..... *Ricinus communis* (Castor bean plant) با نام علمی کرچک
- ۳۱۹..... *Apium graveolens* (celery) با نام علمی کرفس
- ۳۲۴..... *Zizyphus spina-christi* (Christ's Thorn Jujube) با نام علمی کنار
- ۳۲۷..... *Boswellia papyrifera* (Olibanum) با نام علمی کندر
- ۳۳۰..... *Sesamum indicum* (Sesame) با نام علمی کنجد
- ۳۳۳..... *Cynara scolymus* (Artichoke) با نام علمی کنگرفرنگی
- ۳۳۷..... *Cimicifuga racemosa* (Black cohosh) با نام علمی کوهاش سیاه
- ۳۴۳..... *Urtica dioica* (Nettle) با نام علمی گزنه
- ۳۴۷..... *Coriandrum sativum* (Coriander) با نام علمی گشنیز
- ۳۵۰..... *Althaea officinalis* (Marshmallow) با نام علمی گل ختمی
- ۳۵۳..... *Chrysanthemum indicum* (chrysanthemum) با نام علمی گل داوودی
- ۳۵۵..... *Hypericum perforatum* (St johns wort) با نام علمی گل راعی یا علف چای یا هوفاریقون
- ۳۶۱..... *Passiflora incarnata* (Passion Flower) با نام علمی گل ساعتی
- ۳۶۵..... *Rosa spp.* (Rose) با نام علمی گل سرخ یا ورد احمر
- ۳۶۷..... *Borago officinalis* (Borage) با نام علمی گل گاوزبان یا لسان الثور
- ۳۷۰..... *Oenothera biennis* (Evening primrose) EPO با نام علمی گل مغربی

- ۳۷۵..... *Citrus aurantifolia* لیمو عمانی یا لیمو ترش (Lime یا lemon) با نام علمی
- ۳۷۹..... *Salvia officinalis* مریم گلی (Sage) با نام علمی
- ۳۸۳..... *Satureja hortensis* مرزه (Satureja) با نام علمی
- ۳۸۵..... *Salvadora persica* مسواک (toothbrush tree) با نام علمی
- ۳۸۸..... *Myrtus communis* مورد یا مورت (Myrtle) با نام علمی
- ۳۹۱..... *Caryophyllus aromaticus* میخک یا قرنفل (Clove) با نام علمی
- ۳۹۵..... *Serenoa repens* نخل اره‌ای (Saw palmetto) با نام علمی
- ۳۹۸..... *Rosa canina* نسترن وحشی (Rose hipe یا Dog rose) با نام علمی
- ۴۰۰..... *Mentha longifolia* نعناع (Mint) با نام علمی
- ۴۰۴..... *Mentha piperita* نعناع پلفل (Peppermint) با نام علمی
- ۴۰۹..... *Crataegus oxyacantha* ولیک (Hawthorn) با نام علمی
- ۴۱۳..... *Elettaria cardamomum* هل یا هل یا قلمه (Cardamom) با نام علمی
- ۴۱۵..... *Calendula officinalis* همیشه بهار (Marigold) با نام علمی
- ۴۱۹..... *Arnica montana* همیشه بهار کوهی یا بوج کوهی (Arnica) با نام علمی
- ۴۲۳..... *Daucus carotta* هویج (Carrot) با نام علمی
- جدول خلاصه‌ای از گیاه دارویی در طب سنتی (Phytotherapy) در بیماری‌های مختلف براساس گیاهان
- ۴۲۷..... مندرج در این کتاب
- ۴۳۱..... ایندکس اسامی داروهای گیاهی ذکر شده در کتاب به ترتیب الفبای فارسی
- ۴۴۴..... ایندکس تصاویر گیاهان کتاب
- ۴۵۱..... منابع